

det sig, at, da Staten alt har ydet Prioritetslaan i Banerne til et Beløb af 920,000 Kr., vil den Kjøbesum, der af Statskassen endnu vil blive at betale, ikke overstige 2,498,000 Kr. eller med et rundt Tal $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Kalkuleres nu Drifts-overskudet til 100,000 Kr., og vil man regne 4 pCt. af de $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. bliver det 100,000 Kr., og jeg tror derfor ikke, at det Offer, der bringes, egentlig er saa stort, som det ser ud efter de Tal, som det ærede Medlem har opstillet. Jeg vil gjentage, at jeg tror, det er Billighedshensyn, der maa tages; det har ogsaa gjort sig gjældende i Udvalget, og derfor er jeg med til ganske rolig at stemme for dette Lovudkast.

Braich: Min Opfattelse af denne Sag er den, at, dersom disse to Baner ikke allerede vare anlagte, saa er Situationen i nærværende Døielik en saadan, at, dersom der var fremkommet Forslag derom, saa vilde Staten vistnok have følt sig opfordret til at skrøde ind paa samme Maade, som den nu skröder ind ved de andre Jernbaneanlæg, hvorom vi senere skulle tale. Det er kun denne almindelige Bemærkning, som jeg vilde gjøre med Hensyn dertil. Naar dernæst den ærede næstforegaaende Læser (Blom) fremhævede, at det matematisk kunde bevises, at det var berettiget at fordrø, at der skulde være en saadan Ringens Tilstand tilstede, at der fremkom 4 pCt., at 4 pCt. var det Krav, som maatte gjøres med Hensyn til Udbyttet af Banerne, saa vil jeg svare det ærede Medlem, at han i høj Grad maa have overset den Betragtning, som nu gjentagne Gange har gjort sig gjældende, nemlig at det ikke er den direkte Indtægt, som absolut gjør Udslaget her, men derimod den store og betydningsfulde indirekte Fordel, som Staten indvinder, en Fordel, som efter min Overbevisning langt overveier den direkte Rente. Der er ogsaa en anden almindelig Betragtning, som efter min Mening aldrig kan forlades, nemlig den, at der jo er en hel Række af Foranstaltninger, hvorpaa man gaar ind, og hvorved man aldeles ikke tilfigter nogen direkte Fordel men alene ser paa den indirekte Fordel. Hvad vil man f. Ex. sige om Flaaden og om Armeen? Og naar England sender sine Armader, sine Legioner til Indien, er det saa ikke indirekte Fordel, det søger? Ved sin omfattende Handel søger England at skabe sig Fordelse, som opveier det direkte Tab, det har derved. Jeg tror rigtignok, at den Betragtning aldrig kan fornægtes, at der her viser sig en indirekte Fordel, som langt overveier det direkte Tab.

Blom: En æret Læser har bebrejdet mig, at jeg havde overset, at den Sum af 1,088,000 Kroner, som Staten havde staaende i Banerne som Aktiekapital, var værdiløs. Jeg har ganske vist nævnt dette, men naar jeg paa et andet Sted regnede denne Sum med, saa er det, fordi jeg

paa dette Sted ogsaa medregnede Aktiehavernes Indskud af omtrent 2 Mill. Kroner. Jeg kan godt gaa ind paa, at den Million, som Staten har staaende i denne Bane, er værdiløs, naar blot det ærede Medlem saa vil gaa ind paa, at de 2 Mill. Kr., som de private Aktiehavere have staaende i Banen, ogsaa ere og forblive aldeles værdiløse. En anden æret Læser har henpeget til den indirekte Fordel, som Staten skulde have af det østjydske Banesystem. Det er netop dette, som jeg kunde have lyst til at imødegaa. Jeg vil gjøre opmærksom paa, at ved Anlæg af en Bane er der to Parter, som kunne antages at have Fordele af Banen. Den ene er den, som anlægger den, og den anden den, som kjører paa den. Andre Menneker kunne umulig have Gavn af den. Nu er jeg ganske villig til at indrømme, at der kan bygges Baner, og at der her i Landet er bygget mange Baner, ved hvilke der maa tages Hensyn til de immaterielle Fordele, som de have bragt Staten. Jeg er langt fra at miskjende de immaterielle Værdier, jeg veed meget godt, at Baner kunne have Betydning f. Ex. for Landets Forsvar, at de kunne have Betydning derved, at de bringe Landets Indbyggere i en hurtigere og lettere Samkvem med hverandre, at de sætte saa at sige Nationens Blod i en lettere Cirkulation. Det er de indirekte Fordele, men jeg kan ikke skjønne, at det østjydske Banesystem kan egentlig regnes for at have disse Fordele. Det sætter Indbyggerne i Grenaa i lettere Forbindelse med dem i Randers og dem i Randers i lettere Forbindelse med dem i Grenaa, men jeg kan ikke se, at det egentlig er et Statsformaal. Jeg vil blot gjøre en Bemærkning om, hvorledes man skal bedømme, hvorvidt en Bane betaler sig. Lad os sætte, at Staten bygger en Bane, der koster en Million, for at tage et nemt Tal, at Staten dernæst sætter Løjerne paa denne Bane saaledes, at de hverken ere for høie eller for lave men akkurat saadanne, at Staten faar den allerstørste Fordel ud af Banen, og lader os endvidere sætte, at denne Fordel viser sig at være 40,000 Kr. om Aaret, altsaa 4 pCt. Rente af Kapitalen. I saa Fald vil jeg sige saa meget, som at Staten har ikke haft den allermindste Fordel af denne Bane. Staten kunde akkurat ligesaa godt have taget sin Million og sat den i Landeindomme til 4 pCt. og truffet sine Renter af den. Fordelen ved Banen stikker i, hvorvidt de, som kjøre paa den, have haft Fordel af at kjøre paa den. Det kan være, at Banen befordrer sine Passagerer for en Udgift af 40,000 Kr. og derved skaffer dem en Schæglighed, en Fordel, som er 60,000 Kr. verd. Men i saa Fald er der tjent paa Banens Anlæg 20,000 Kr. om Aaret, men ikke de 40,000 Kr.; de 40,000 Kr. kunde vi ligesaa godt have faaet paa enhver anden Maade. Nu indrømmer jeg